

Η ΚΛΗΡΟΝΟΜΙΑ ΤΟΥ ΚΩΝΣΤΑΝΤΙΝΟΥ Γ. ΚΑΡΑΜΑΝΛΗ

Την 23^η Απριλίου 1998 εκοιμήθη ο Κωνσταντίνος Γ. Καραμανλής. Μετά 19 χρόνια παραμένει οδηγός πιο επίκαιρος παρά ποτέ στους δίσεκτους καιρούς μας. Το έργο του, το ήθος του, η πολιτική του και η στρατηγική του αποτελούν πολιτική κληρονομιά που, όμως, ουδείς αξιοποιεί ούτε καν διεκδικεί. Ωστόσο, αν εκτιμηθεί απροκατάληπτα υπό την αυστηρή ιστορική της κλίμακα, θα βοηθούσε ασφαλώς και θα υποκινούσε προκειμένου να χαραχθεί μια πιο ασφαλής, πιο παραγωγική, πιο δημοκρατική και πιο συνεκτική εθνική πορεία προς τα εμπρός με αρετή, με ευθύνη και με τόλμη. Όμως ο ίδιος δεν έτρεφε ποτέ τέτοιες αυταπάτες επειδή γνώριζε επακριβώς τα προαιώνια χαρακτηριστικά μας. Στις 17 Απριλίου 1976 έλεγε από το βήμα της Βουλής: *«Φαίνεται ότι στην Ελλάδα θα πρέπει να φοβούμεθα τις επιτυχίες και όχι τις συμφορές, γιατί οι συμφορές ενώνουν, ενώ οι επιτυχίες προκαλούν τον φθόνον και διχάζουν»*. Ενωρίτερα είπε στον Κρις Γουντχάουζ: *«Η νόσος της συκοφαντίας είναι τόσον παλαιά στον τόπο μας ώστε ο Ησίοδος έγραφε ότι οι Έλληνες δεν έχουν μόνον στόμα συκοφαντικό αλλά και αυτί συκοφαντικό»*. Και εξομολογήθηκε στον Π Τζερμιά: *«Εμένα θα μ' αδικήσει η Ιστορία, γιατί δεν έκανα ούτε επαναστάσεις ούτε πολέμους»*.

Γνώριζε Ιστορία και την σημάδεψε... Τον Οκτώβριο 1980 στη Θεσσαλονίκη είπε:

«Η Ιστορία, όταν δεν είναι παραμορφωμένη, όπως η ιδική μας, είναι το καλύτερο μάθημα για τους πολίτες μιας χώρας. Γιατί τους διδάσκει τι πρέπει να κάνουν και τι να αποφεύγουν για να εξασφαλίσουν την ελευθερία τους και την ευημερία τους».

Με το πλούσιο έργο του και τον μεστό του λόγο μάς δίδαξε πολιτική. Είπε κατά καιρούς: *«Η πολιτική είναι η τέχνη του εφικτού και είναι κατ' ανάγκην ατελής. Γιατί είναι η συνισταμένη πολλών τάσεων, συχνά αντιφατικών, και οφείλει να συμβιβάζει πολλά συμφέροντα, συχνά συγκρουόμενα, πολλών εκατομμυρίων ανθρώπων. Εκείνο που καταξιώνει μια πολιτική δεν είναι η θεωρητική της έκφραση, αλλά η πραγματική της απόδοση. Το θέμα είναι αν υπερτερούν τα πραγματικά επιτεύγματα σε σύγκριση με τις αναπόφευκτες παραλείψεις»*.¹ *«Δεν υπάρχουν μαγικά λύσεις των προβλημάτων. Το μυστικόν της επιτυχίας είναι ο μόχθος»*.² *«Δεν είναι δύσκολον να καταρτίσει κανείς ένα πρόγραμμα που θα προσφέρει τα πάντα εις τους πάντας. Το δύσκολον είναι να γνωρίζει κανείς τι χρειάζεται ο τόπος του και να είναι ικανός να το πραγματοποιήσει»*.³ *«Δεν είμαι διατεθειμένος να ενδώσω εις την πολιτικήν των ακαλύπτων παροχών και να υπονομεύσω το οικονομικόν μέλλον της χώρας δια του πληθωρισμού που πλήττει τας λαϊκάς κυρίως τάξεις»*.⁴ *«Η οικονομική ανάπτυξη δεν αποτελεί αυτοσκοπό. Αποτελεί προϋπόθεση και μέσο της κοινωνικής προόδου. Χωρίς την εξασφάλιση κοινωνικής δικαιοσύνης η πολιτική και οικονομική ελευθερία δεν έχει ουσιαστικό περιεχόμενο. Ο υλικός ευδαιμονισμός, ακόρεστος από τη φύση του, είναι ένα από τα νοσηρά συμπτώματα της καταναλωτικής εποχής μας»*.⁵ *«Οι πλούσιοι πρέπει να αντιληφθούν ότι οφείλουν να θυσιάσουν ένα μέρος των εισοδημάτων τους για να απολαμβάνουν τα υπόλοιπα εν ασφαλεία και ελευθερία»*.⁶

¹. Πρωτοχρονιάτικο Μήνυμα για το 1975.

². Μήνυμα, 23 Νοεμβρίου 1974.

³. Θεσσαλονίκη, 27 Οκτωβρίου 1977.

⁴. Δήλωση 29 Ιανουαρίου 1975.

⁵. Πάτρα, 10 Δεκεμβρίου 1974.

⁶. Βουλή, 11 Δεκεμβρίου 1974.

«Είναι λυπηρό ότι στην καταναλωτική εποχή μας τα ιδανικά παρεχώρησαν τη θέση τους στον ευδαιμονισμό. Το φαινόμενο είναι ανησυχητικό. Και θα πρέπει να το προσέξει η ποικιλώνυμη ηγεσία του τόπου».⁷ «Στην πολιτική ζωή δεν πρέπει να επιδιώκεται με οιαδήποτε μέσα η δημοσιότητα. Η δημοσιότητα κατά 10% ωφελεί και κατά 90% βλάπτει».⁸ «Η Δημοκρατία προϋποθέτει ηγεσία που να έχει το θάρρος να λέγει την αλήθεια αλλά και Λαό που να έχει το θάρρος να ακούει την αλήθεια και να την τιμά».⁹ «Τα πάθη δεν λύνουν τα προβλήματα. Αντιθέτως, τα περιπλέκουν και τα καθιστούν οξύτερα. Και επί πλέον φαρμακώνουν την ψυχή μας και την ζωή μας».

Δυστυχώς απέτυχαν όλες οι προσπάθειές του να εξυγιάνει τον πολιτικό βίο και να οργανώσει σύγχρονο Κράτος. Μετά οκτώ συνεχή έτη Πρωθυπουργός παραδέχθηκε το 1963: «Παρά τας προσπάθειάς μου δεν κατώρθωσα να βελτιώσω την πολιτικήν ζωήν της Ελλάδος και το χειρότερον είναι ότι δεν διατηρώ ελπίδα να το επιτύχω εις το μέλλον δεδομένου ότι εξήντησα τα περιθώρια της μετριοπαθείας και της συνέσεως». Πανίσχυρος το 1976 έλεγε στο Υπουργικό Συμβούλιό του: «Ο εσωτερικός εχθρός της Ελλάδος είναι η γραφειοκρατία». Και στον Κρις Γουντχάουζ επεσήμαινε εγκαίρως: «Στην Ελλάδα δεν φτάνει να κουρδίζεις το ρολόι. Για να προχωρήσει το ρολόι πρέπει και να σπρώχνεις με το δάκτυλό σου τους δείκτες».

Αφιέρωσε όλη τη ζωή του στην πολιτική για να υπηρετεί τον ελληνικό Λαό και την Πατρίδα. Αυτοεξόριστος το 1966 είχε εξηγήσει στον Κωνσταντίνο Τσάτσο:

«Για να κυβερνήσω με δικαιοσύνη, στέγνωσα την ψυχή μου. Το ήθος και την αξιοπρέπεια, μοιλονότι τα είχα έμφυτα, τα ανέπτυξα μέχρις υπερβολής για να πραγματώσω την αποστολήν μου. Η μοναξιά μου, όπως ξέρεις συμφυής με τον χαρακτήρα μου, έγινε σχεδόν απόλυτος με την πολιτική. Και ημπορεί να απεδείχθη χρήσιμος εις την πολιτικήν, αφού με απήλλαξε από αδυναμίες, κατέστησε, όμως, τη ζωή μου καταθλιπτική. Με απεστέρησε της δυνατότητος να έχω φίλους». Δεν μετάνιωσε, όμως. Πρόεδρος της Δημοκρατίας πια, μετά 14 χρόνια, το 1980 εξομολογήθηκε έμμεσα στη Στρατιωτική Λέσχη Αθηνών: «Όταν οι άνθρωποι θέτουν στον εαυτόν τους κάποιαν αποστολή, δίνουν αξία και περιεχόμενο στη ζωή τους».

Στους χαλεπούς καιρούς μας διακυβεύεται ήδη σε μια ζαριά η υπόσταση του Ελληνισμού. Καταρρέουν όλα όσα υπό την ηγεσία του οικοδόμησε ο Λαός. Σήμερα είναι τόσο σκοτεινοί οι καιροί, τόσο αλλοπρόσαλλες οι περιστάσεις και τόσο πληγωμένοι, τόσο αλαφιασμένοι και δικαιολογημένα οργισμένοι οι Έλληνες που λησμονούν ποιαν Ελλάδα οικοδομήσαμε, πώς και με ποιούς, τι περάσαμε, πόσο ψηλά φτάσαμε, πού ανήκουμε, ποιοι μας απειλούν και ποιοι μας βοηθούν. Τι μας υπαγορεύει η Λογική. Επικρατεί αντίθετα ο παραλογισμός και ο εθνικός διχασμός. Τα εγγενή αυτά δεινά είχε επισημάνει έγκαιρα ο Μακεδών Ηγέτης. Σήμερα είναι περισσότερο επίκαιρος παρά ποτέ. Οι καιροί ου μενετοί αλλά ουδείς ακούει.

N. I. Μέρτζος

⁷. Πρωτοχρονιά 1980.

⁸. Βουλή 1976.

⁹. Θεσσαλονίκη, 23 Οκτωβρίου 1977.